

Nemzeti Társalkodó.

December' 24-dik napján 1851.

Gróf Teleki Sámuel Emléke.

(Végzete)

Az 1774-dik esztendőben Gróf Teleki Sámuelhez Sáromberkére érkezik Szebenből egy Kormányszéki Posta, akkori Gubernátor Gróf Auersberg' levelével, melyben a' Császárnétól vett parancsolat következőkéül meghagyatott hogy a' mely órában ezen levelet veszi, induljon Szebenbe. A' Gróft töstént el is indulva, 's megérkezvén Gróf Auersberg elő mutatta a' Császárné rendelését mely ezt parancsolá: „haladék nélkül hívassa maga eleibe Gróf Teleki Sámuel, 's az ő Felsége nevében kérdezze-meg ellenkezni kíván é (trotzen) az ő Felsége kegyelmével, hogy hívatalt viselni nem akar?“ erre a' boldogult Gróf szóval és írásban felelé, hogy ha ő Felsége parancsolja kész tisztelt Uralkodója 's szeretett Hazája' szolgálatjára. — Ezen történet után kevés időre a' nélkül hogy valami köz szolgálatot addig viselt volna, egyenesen Küküllő Vármegyei Fő Ispánynak neveztetett, 's ezen hivatalába ugyan azon esztendőben bé is iktattatott. Tisztelhetjük ezen

környülállásban a' Nagy *Mária Theresia* becses emlékezetét, ki is minden mellékes tekintetek, 's aprotékos üres formalítások féretételével, önkéntesen, maga szollitá szolgálatra a' haza' nagy emberét — 's azt egyszerre oly pontra helyezteté, melyen a' kormányozói ritka tulajdonságok boldogítólag tündökölhettek. Ambátor ezen első hivatala' kezdetével az idvezült Gróf 55 esztendőket már bétöltött volt, de villám sebességgel lépett a' felsőbb lépcsőkre. Alig folytató Fő Ispányi hivatalát három esztendőig, tántorithatatlan egyenességgel, és köz kedvességgel, midőn Fels. Mária Theresia Császárné által Erdélyi Kormányshéki valóságos Tanácsossá neveztetett. Ezen Tanácsosi hivatalát nyolcz esztendőig folytatván, a' halhatatlan emlékezetü nagy Fejedelem Jó'sef Császár — ki hiuzi szemekkel maga néztö-ki a' haza' szolgálatjára alkalmas férjfiakat — e' hazában tett útazása közben megesméri Gróf Teleki Sámuelnek ritka talentumait, titkos Status Tanácsosi rangal megtiszteltván, 1785-ben Nemes Bihar Vármegye' Fő Ispánnnyává, Szabolcs, Arad, Békés, Csanád, Csongrád Vármegyéknek és a' Hajdu, Városoknak Administratorává nevezte-ki, kir. Biztosi rangal. Mely díszes hivatalait Felséges Fejedelmének telyes helybenhagyásával két esztendeig viselvén, 1787-ben a' Magyar és Erdélyországi egyesült Felséges Udvari Cancelláriához Vice-Cancellariusnak, 's nemes Máramaros Vármegye' Fő Ispánnnyának nevezé-ki,

az érdemeket becsüllő nagy Fejedelem. — E' szerint még alig töltötte-el szolgálatja' 12 esztendeit, midőn elkezdé Udvari Cancellariusi hivatalát.

A' Philosophus Fejedelem II-dik *Leopold* Császár uralkodása' kezdetével az 1790-dik esztendőben, külön választódván a' Magyarországtól az Erdélyi Felsőleges Udvari — Cancellaria, Gróf Teleki Sámuel ennek Előülőjévé 's valóságos Udvari Cancellariussá nevezetete-ki, 's Bihar Vármegye' Fő-Ispányi méltóságával viszont megtisztelték. A' tudós Császár csak hamar uralkodása' kezdetével, közelebbről kívánván esmérni embereit, kikkel a' kormány' terheiben ósztozik, a' néhai Cancellarius' minden esmereteit oly szoross vizgálat alá vetette, hogy tulajdon szavai szerint, ámbátor sok hazai 's külföldi rigorosumokon lett legyen jelen, de oly kemény vizgálaton nem vólt, a' milyenen a' tudós Császár előtt, minden tudományos 's politikai esmereteiből keresztül ment, de oly szerencsés következéssel, hogy a' mint a' méj. bélélatásu Császár a' tudós 's egyeneslelkü Cancellariust jobban-jobban esmérte, azon mértékben nevedett aránta szíves szeretete, 's tanácsait az ország akkori zavaros környül-állásaiban gyakran használta. A' Nagy Leopold' igazgatása kezdetében a' két magyar haza nagyon békételen lévén, midőn Gróf Teleki Sámuel Magyarországra leküldetéséből visszatére, elhatározta hogy

az ország' egész állását Felséges Császárnak egyenességgel felfedezze; nagy megilletődéssel lépett Uralkodója elébe, 's minden környüállásokat bátran 's egyenesen kinyilatkoztatott, melyre nem hogy megbántotta volna kegyes Fejedelmét — a' mitől félt — sőt éppen ezzel nyere-meg főként azon nagy bizodalmat, melyel Leopold Császár aránta mind végig viseltetett. — Kevés ideig dicsekedhete ezen szerencsével, mert a' philosophus Fejedelem igen véletlen a' nélkül hogy beteges lett volna meghala. Midőn ezen hírt Gróf Teleki Sámuel meghallá, azonnal egész bódulással siette az annyira imádott Fejedelem' udvarába, kinek halálos ágya mellett a' nagy bánattól elfogódva, magáról nem tudva, 's félig ájulva állván, sokáig észre sem vette hogy mellette áll az uj Fejedelem, mostan is dicsőségesen uralkodó Felséges Császáruk; végre magához jöven meglátja uj Fejedelmét, rendbeszedi indulatait, 's kéri hogy engedjen-meg elragadtatott állapotjának, mert a' dicsőült Fejedelem oly sok ritka kegyelmeiben részeltette, 's szeretett hazája' boldogítására égő tűzét is annyira tisztelte, hogy annak ily véletlen történt elvesztéből eredett fájdalmának ura nem lehetett. Melyre kegyes Fejedelmünk nem hibáztatván hogy a' lehanyatlott napnak elhunytát az ujnak felderülésével siratja, érzéseit azon kegyes kifejezéssel hagyá helyben, hogy az attya' hív jobbagyában reménylhet magának is hívséges szolgát. Bé is telyesedett Felsé-

ges Fejedelmünk' elő-gondolatja, ugyan is benne egy tántoríthatatlan hívségű szolgára találta. — Melynek bizonyítására szolgáló számtalan tetteket elhalgatva, csak egyet említek. Az 1797-dik esztendőben felsőbb engedelmével hazájában lévén, szeretett Felesége halálos ágyba esik, midőn élete' megtartása szorongató gondjaitól gyötörtetnék, érkezik a' Fejedelmi parancsolat, hogy sürgető országos bajok kívánják a' fő városban létét — a' forrón szerető szív tusakodott, de győzött a' kötelesség — szeretett párjától vég búcsut vészen — elindul — 's nem sokára kimúlik a' szeretett Feleség, a' nélkül, hogy utolsó órájában hív férje, Fejedelméhez viseltető engedelmissége miatt, a' szeretet vég kötelességeit megtehetné volna; — csak az oly bődög férj mint Gróf Teleki Sámuel érezheti ezen áldozat' nagyságát.

Hasonló csapás éré csak a' mindjárt következő 1798-ik esztendőben, midőn azalatt míg maga a' fő városban Hazájának szolgálna, atyai ölelgető karjaitól távol, e' kis hazánkban meghala nagy reménységű sija Gróf *Teleki Domokos*. Számos gyermekei még kisded korokban elhaltak, 's csak hárman nevelkedhettek-fel: *Domokos*, *Mária* és *Ferencz*. — A' nagy reménységű Gróf *Teleki Domokos*ban gyönyörűséggel szemlélé szerető édes atya a' fejlődő szép talentumokat, 's köz jóra égő nemes érzéseket, tudósnak 's haza szolgájának nevelé, hogy legyen ki nyomdokit kövesse. — El futván a' nagy re-

ménységü Ifju, tudós attyának telyes mege-
légedésével oskolai pályáját, néhai fő-orvos
Pataki Sámuel társaságában tudományos ú-
tazást tett; a' Magyar haza' egy részében
való útozása ezen cím alatt: *Hazai útazá-
sok, Tot és Horváth országok' rövid esmér-
tetésével együtt*, ki nyomtatodott Béts-
ben 1797-ben; ezen munka csak hamar né-
met nyelven is kiadódván nem csak a' ha-
zai de idegen tudósok' helyben-hagyását is
megnyerte. — Hazájába vissza térvén, az Er-
délyi Mgs. törvényes Kir. Táblánál Tábla-
bírói hívatalt kezde folytatni, 's midőn sze-
retett Jegyessével házasságra kívánna lépni,
kiszóllitá a' Mindenható az élők' seregéből,
mikor már mint tudós, haza szolgája, 's férj
futni kívánna azon utat, melyet bölcs attya
belső vonszodásával megegyezőleg eleibe in-
tézett. — Még két Gyermekei maradának é-
letben Mária Gróf Rhedey Adám Úrnak Ns.
Doboka-Vgye Fő Ispánnyanak szeretett hit-
vesse, nagy lelkü attyának méltó leánya, 's
Ferencz, ki katonai állapotra vonzó buzgó-
ságát mint jó fiu attya' kívánságára feláldo-
zá, 's mint cs. kir. Hadnagy nyugalomra
lépett. — De vissza térek eltávozásomból a'
szeretett Familiai körből a' fő városba, ma-
gához a' nagy Cancellariushoz, 's közlök né-
mely rövid vonásokat tulajdonságiról. —

Vallásában buzgó volt, de azon buzgó-
sága munkás szeretettel teljes vala. — Akár-
mely hiten legyen valaki, tiszteletet érde-
mel az ki hitében álhatatos, de a' más hi-

ten lévőket-is szeretettel öleli. — Ilyen vala Gróf Teleki Sámuel — nem csak csendes lakásában emelte-fel a' Mindenhatóhoz kezeit, de az Isten házat-is szorgalmason gyakorolta; Hitében erős volt; de nem kérdezte másoktól mi a' hited, hanem mire vagy érdemes! Ezen szeretet vezérelte társaságában 's hivatalában. Társaságára kiszemelte a' kivált lelkeket; minden hit-ágazatbéli különbség nélkül, szoros barátsági egybékötetésben élt Pápa' követeivel, Kárdinálisokkal, utóbbi esztendeiben majd minden napi társalkodása volt bécsi Érsek Herczeg *Hohenwárthal*, kivel költsönösön cserélgeték tudományos esméreteiket, ízléseiket. — Hivatali munkásságában a' perlekedőkben kegyelem keresőkben nem nézte vallásokát hanem igazságokat, és a' köz-jó előmozdítását.

Történt hogy fejedelme személyesen megszollitá azon feladásokért melyekkel vádoltatott, hogy nem pártfogolná a' más vallásukat; erre minden egyéb mentegetés helyett kegyes fejedelmének általnyujt bizonyos nálla lévő leveleket, melyekben önnön hite sorsossítól vádoltatott, hogy vallásabeli érdemeseknek elmellőzésével a' más vallásukat pártfogolja. — Az ellenkező egymást lerontó vádak bizonyíták egyénességét. — Hogy cselekedettel-is milyen Keresztény lett légyen annak bizonyítására csak kettőt említek: Az 1816-dik esztendőben a' két magyar hazát az éhségnek irtózatos dühe pusztitá. Gróf Teleki Sámuel előre elnézván a' szűk termés

következéseit, azt rendeli semmi terméseit el ne adják, hanem oszszak-ki szükölködő emberei' felsegállítására. — Ritka ezen tett melyet nem a' szenvedő emberiség' szemléléséből következő érzékenykedés sajtolt-ki, hanem az előre-látó megfontoló okosság rendelete — ritka azon csendes lárma nélkül való módért mellyel az véghezvitetett, melyről csak a' segedelemben részésülő szegények tudának. —

De igaz Keresztényi indulatját tündökölteti még végső rendelése. A' Bécsi, Debreczeni, S. Pataki, Pápai, Losontzi, Miskolczi, Szigethi, Körösi, Szathmári, így Erdélyben a' N. Enyedi, Kolo'svári, M. Vásárhelyi, Udvarhelyi, Szászvárosi, Zilahi iskoláknak könyvtárok gyarapítására, Professori fizetések javítására, az Ifiak által készítettők megkülönböztetett dolgozású munkák jutalmára, jobb igyekezetű szegény tanulók felsegállítására, a' Váczi Nemz. katonai Akadémia felállítására, több mint hetven ezer forintokat rendelt; — sőt az ezen czélokra szánt pénzeket még életében ki-is fizette. Ezen kívül sok helyeken a' jószágaiban termő gabona 's malomjövedelmeknek dézmáját a' Templom szolgáinak rendelte adattatni. — Több mint fél millióba került gazdag Könyvtárát, természeti gyűjteményeit, M. Vásárhelyt lévő két nagy házait, majorját, 's minden azon város határán lévő fekvő örökségeit hagyta hazájának, nemzetének; hogy ezen jószágok jövedelmeiből azon Könyvtár az idő mentével szünet nélkül szaporíttasson.

Azt írván a' többek között vég rendelésében:
 „*Ifjúságomtól fogva nagy költséggel és fáradtsággal szerzett, és ezután szerzendő könyveimet, ezekhez kötvén boldogult kedves feleségemnek magyar könyvgyűjteményét is maga kívánsága szerint, Minerologica Collectiommal, hagyom a' tudományoknak nemzetemben és Hazámban előmozdításokra. Ezen Könyvtárra való fő felügyeletet 's annak czélarányos szaporítását kedves fiára 's maradékira bízta, oly meghagyással hogy az Erdélyi Ev. Ref. Mgs. Fő Consistorium is azon Könyvtárt minden esztendőben, arra rendelendő Bízatosokkal számba vétesse. — A' nagy Fejedelem Bethlen Gábor volt az első ki hazánkat egy' mind nyomtatott könyvekben, mind napkeleti kéz-íratokban gazdag könyvtárral megajándékozta, de ezzel kevés ideig diszkeskede hazánk, azt Ali Basa 1661-ben Fejérváron felégetvén. — Ennek helyébe Gróf Teleki Sámueltól nyéré hazánk ezen megbecsülhetetlen kincset. — Ezen Könyvtár a' haza' köz-hasznára lévén rendelve, annak segedelmével századok alatt hány nagyra született elmék nem művelődhetnek-ki, melyek különben homályba, burkolva maradtak volna — hány kimivelt lelkek kik szomjuhossz az igazságot, nem kereshetik-fel e' forrást, 's azon nagy becsü kútfőkből, melyeknek megszerzésére elégtelenek — tudós munkákat dolgozhatnak, 's bocsáthatnak közre, hazánknak világosítására holdogítására. — Aldott emlékezetü Gróf csak ezen egy tet-*

ted-is feljül emel téged az időnek hosszú során, mint oly haza fő emberét, ki szeretett hazádat nem csak életedben, de számíthatatlan időkre a' lelki művelődésben boldogítottad.

Már csak az eddig elé valókból-is látható hogy Gróf Teleki Sámuel első rangú Tudós volt. A' ki tudósságáról egyebet nem tudna, hanem Könyvtárának magától készített, 's három kötetekben kiadott laistromát megolvassná, benne csak abból-is az első rangú tudósra esmérne. — Azon minden tudományok' ágazataiból élő és holt nyelveken írt könyveknek, különböző kiadásait critical világosító jegyzésekkel 's az Írók' életekkel kidolgozni — mely roppant tudományos esmeretet kívánt. — Azon laistromnak előbeszéde pedig mind stilussára mind lelkére nézve a' régi classica literaturának bélyegét oly természeti eredeti vonásokban magán hordozza, hogy ha kiadása' esztendejét nem látónok, méltán a' régi literatura' arany idejéből valónak tartanok. — Academiai tudós útozásain elkezdve egész haláláig kiméretlen költséggel szerezte a' világ' minden szegletében minden nyelven és időben írt válogatott könyveket, a' tudományoknak minden ágazataiból, 's azokat egész haláláig hivatalától üres óráiban gyönyörűséggel használta. Göttingában, Párisban, Rómába, Londonban 's más helyeken lakó első rangú tudósokkal tudományos levelezést folytatott. A' Göttingai híres tudós Társaság-is köz-tiszteletben lévő tudósi

hírét külsőképpen-is megtisztelni kívánván, levelező Tagjának választotta. — De valyon hogy használta Gróf Teleki Sámuel jeles tulajdonságait mint hív Jobbágy 's jó Hazafi?

A' Fejedelmek változásival a' főbb polczokon ülők, kedveltek sorsai-is változni szoktak — Gróf Teleki Sámuel négy egymás után következő Uralkodóknak bírta szereteteket becsüléseket, — mi lehet bizonyosabb jele Uralkodójához viseltetett egyenes hiveségének. — Hogy egyebeket elmellőzzek mostani dicsősségesen. Uralkodó Fejedelmünk több kegyelme' jelein kívül az 1803-dik esztendőbe Szent István jeles Rende nagy keresztjével megtisztelte. — Halálakor pedig az Erdélyi Fels. Udvari Cancelláriához egészen tulajdon kezével írt levelében kinyilatkoztatta mely *nagyon fájlalja kedves régi hív szolgájának halálát.* Ugyan ekkor kegyes Fejedelmünk ily rövid de fontos szókkal fejezte ki egy nálla volt fő-embernek Gróf Teleki Sámuelről való ítéletét: „*Sajnálom az en régi hív szolgám' halálát, mert annak mind a' szive mind a' feje maga helyén volt.* — Valyon fővel és szívvel, észszel és akarat-
tal, vagy más szókkal tudománnyal és virtussal bírni — nem magában foglalnak-é ezen két szók minden tökéletességeket.

Ha Hazafiságát tekintem, a' jelenkor ritkán szokott részre hajlás nélkül itélni, némely hízkeldeésből csak a' szép oldalt magasztalja, más az irigység 's rágalmaszás lelkitől vitetve, éppen ellenkezőleg mindenben csak rossz-

szat lát, 's azt olesárólja. — Azért most már ezen előitéletektől szabadon nézzünk vissza az elmúltra; nézzük-meg Hazánk állapotját, azon 35 esztendőök alatt míg Gróf Teleki Sámuel a' fő városban Felséges Fejedelmünk udvara mellett Cancelláriusi tisztét vitte. Az időnek viszontagságából eredett rendkívül-
 való terhekről, adókról, minden nemzetek siránkozának, — a' mi adóink nem nevedtek. — Országok' alkotásai egyben omlottak, a' miénk megtartatott. A' három nemzetek 's négy vallások' jussainak remek, 's Európában egyetlenegy példájú egyenlősége épségben tartatott. Hogy ezen rendkívül terhes idő szakaszban az országos sérelmek nem annyira halmozódtak, valyon nem sokat köszönhetünk é a' kegyes Fejedeleim' székénél lévő szószollónak, a' hazafi lélekkel bíró nagy státus embernek — Gróf Teleki Sámuelnek?

Ha valaki azt gondolná hogy ezen státus gondjai alatt izzadozó, 's a' tudós foli-
 antoktól körül sánczolt emberhez az ügye fogyott nehezen, sok időkig várakozva, nyerhetett béhoczáttatást, nagyon csalatkoznék ítéletében. Hozzá akármely időben, akárki-
 nek könnyü volt a' bémenetel, 's ha szintén mindég fontos hivatalos, vagy tudományos elfoglaltatásai között találtatott-is, nem fogadott senkit ránczolt homlokkal, tudós minával, hanem oly szelid leereszkedéssel mintha gondjai sem lennének!

Ha különböző ízlésü, művelésü, idejü, 's nemü emberekkel volt, bámulni lehetett

minő fáinsággal tudja kihez kihez alkalmaztatni beszédeit, 's tudományát elmésséggel fűszerezni. Élete módjában nagyon mértékletes volt, 24 órában egyszer evett, hevitő szerekkel ritkán 's nagyon vigyázva élt, minden nap lovagolt vagy szekerezett.

Ezért állandó egészsége volt, és szép öregséget ért. Haláláig szolgálta Királyt 's Hazáját, megtartván a' mit utobbi esztendeiben gyakran mondott: „*Bonum Imperatorem oportet stando mori*“ Az 1811-dik eszt. ben kérdezvén valaki, ha hosszszas munkái után nem kívánná-e a' nyugodalmat, melyre felelé: ha most hagynám-el hivatalomat úgy tennék mint azon rosz cseléd ki minekutánna hosszszason szolgálta jó gazdáját, azt akkor hadja oda mikor nagyobb szükség lenne reá. “

Az 1822-dik esztendő Július' 30-dik napján megbetegszik. Gyengébb vala már a' 85 esztendős öreg' teste, hogy sem erős lelkét tovább hordozhatná. Életéhez hasonló vala halála, csendes, Istenben való bizodalommal telyes. Betegsége alatt olvasván az orvosoktól tett rendeléseket, sajdítja halálát, de meg nem retten, lelke jelenvalóságát megtartja az utolsó óráig. Halála előtt való nap még hivataloson tette alá-írását. Utolsó éjszakáján ezt mondja: „érezem-hogy gondolatim zavarodni kezdenek.“ Más nap Augustus' 7-kén déleesti harmadfél órakor csendesen elszunnyada.

Halála után teste felbontatván, az A-

natómia Professora, kinek kezén sok ezé holt-testek megfordúltak, azt mondja agyvelejéről: szeretné ha olyant kaphatná, mért még nem látott oly jól organizált agyvelőt. Igy czimerezi a' Teremtő külső durva jelekkel is a' belső tökéletest. — Eltemetésére nézve ezen vég-rendelése találatott:

Dilcte Fili Franciscè! Obsecro Te, mortem meditans Verbis Jacobi moribundi filium dilectum Josephum alloquentis: ut siquam habes in me benevolentiam et pietatem, ne me supremum diem obeuntem sepelias loco alieno, sed Sarcophago Compositum transferas in Patriam tumulo Conjugis desideratissimae condendum. Quod si feceris, impertior Tibi benedictionem qua Jacobus filium dilectum Josephum cumlavit. I. Mos. Cap. XLVIII.

Viennae Austriae. Die 20. Martii. 1813.

Sam. C: Teleki^{impr}

Ezen rendelés szerént a' fő városban megadatván előbb vég-tisztelete két halotti tanításokban, teste a' számtalan ötet tisztelő sokaságtól a' várason kívül vitetett, 's innen hazánkba Sáromberki jóságába, szeretett Gyermekai jelenlétekben, Sept. 9-dik elhelyeztetett. Nem csak a' szeretett Gyermekek de a' közönség is megadta vég-tiszteletét. — Nemes Bihar Vármegye Rendei N. Váradon tarták halotti tisztesség-tételét, 's az ezen alkalmatossággal tartatott beszéd ezen czim alatt „Az Oszlop Ember“ ki is nyomtattott.

Az Erdélyi Ev. Ref. Mgs. Fő Consistorium' rendelkezéséből 1822-ben Nov. 17-kén a' boldogult születése napján, a' Kolo'svári, N. Enyedi, M. Vásárhelyi, Sz. Udvarhelyi és Zilahi Ref. Templomokban, mint az Erdélyi Ref. Oskolák helyein, innepeltetett-meg ezen Oskolák Attyának áldott emlékezete. Az ezen alkalmatossággal tartott Beszédek 1825-ben Kolo'svárt ki is nyomtatódtak. Sáromberkén emelt gránit-kő emlékére a' következő felírás tétetett, melyet a' boldogult maga készítetett és Testamentuma mellett találtatott.

SAMUEL. S. R. I. COMES. TELEKI.

DE SZÉÉK.

ALEX. SEN. FIL. MICHAEL. I. NEPOS.

NAT. BA. MDCCXXXIX. D. XVII. NOV.

AMPLISSIMIS. MUNERIBUS.

MAGNIS. LABORIBUS.

ET. PROBI. CIVIS. OFFICHS.

IN. TRANSILV. HUNGAR. ET IMPER. AULA.
REL. PUBLICAE. CONSULENDO. DEFUNCTUS.

INCORRUPTA. FIDE.

SECUNDIS. DUBISQUE. TEMPORIBUS.

QUATUOR. AUGUSTIS. OBSEQUIUM. PROBAVIT.

POPULARIUM. SUOR. FIDUCIAM. MERUIT.

LONGIORIS. AEVI. SPATIO.

IN. PUBLICA. LUCE.

CUM. CURA. PERACTO.

VITAE. INTEGRITATE.

ET. RECTE. FACTORUM. CONSCIENTIA.

FAMAE. SECURUS.

SPE. DEO. CONFISA.

FATUM. EXCIPIENS.

OPPORTUNITATE. MORTIS.

GRANDE. SOLATIUM. TULIT.
 QUOD. INTER. PUBLICAS. RUINAS.
 PATRIA. INCOLUMI. STANTE.
 DECESSIT.

Nyugodjanak porai csendesen. — Áldja-
 meg a' Mindenható Hazánkat több oly Fe-
 jedelméhez hív, Hazaszerető, Tudományok'
 barátja Status Fő emberével, mint volt Gróf
 Teleki Sámuel.

Hiteles kútfőkből közleni kívánta

M e h e s S á m u e l

A' Kolo'sv. Réf. Koll. Physica 's Mathesis
 r. Professora.

Ritka Bátorság.

Ezen eszt. Sept. 15-kén estve igen szél-
 vészes időbe két polgárok egy fával megra-
 kott kised hajón midőn a' víz igen nagy
 volt a' Rhenuson által akartak evezni, a'
 Rhenus közepén a' habok a' hajót felfordi-
 ták, 's a' két emberek bé-estek a' Rhenusba,
 de szerentséjekre a' felfordult hajóba belé
 kapaszkodtak. Éppen ekkor a' víz partján egy
 Sasbachi 12 esztendőös leányka *Reisacher Su-
 sánna* ketskéket örizvén, meghalja a' szeren-
 tsétleneknek szorongató kiabálásokat, kik a'
 háborgó vitzől lefelé ragadtatának. A' kis le-
 ányka magára, egy a' parton lévő hajót meg
 old, 's ezzel sebessen a' veszedelemben lévők
 ntán evez, kiket is utól érvén mind kettő-
 jöket szerentsésen kiszabadította. A' nagy Her-
 czeg erről tudósítván a' kis 'Susánnának a'
 nagy arany érdem medaliát 's 200 frtot adott.